

Woord vooraf	9
Inleiding	11
1. Diagnostiek in de jeugdzorg	15
1.1 Ontwikkelingen en knelpunten	16
1.2 Uitgangspunten HGD	18
1.3 De fasen in vogelvlucht	20
1.4 De rollen van een handelingsgerichte hulpverlener	22
1.5 Typen diagnostische vragen in de jeugdzorg	25
1.6 Implementatie van HGD	28
2. Uitgangspunten van handelingsgerichte diagnostiek	29
2.1 Uitgangspunt 1: HGD is doelgericht	30
2.2 Uitgangspunt 2: HGD richt zich op de behoeften van kind en opvoeders	33
2.3 Uitgangspunt 3: HGD hanteert een transactioneel referentiekader	36
2.4 Uitgangspunt 4: HGD acht samenwerken met cliënten cruciaal	39
2.5 Uitgangspunt 5: HGD besteedt aandacht aan positieve en beschermende factoren	41
2.6 Uitgangspunt 6: HGD verloopt systematisch en transparant	43
3. Aanmelding en intake	49
3.1 De aanmelding	50
3.2 Een handelingsgerichte intakefase	51
3.3 Stap 1: Voorbereiden van het intakegesprek	53
3.4 Stap 2: Reden van aanmelding, hulpvragen, wensen en verwachtingen	57
3.5 Stap 3: Problemen en zorgen	58
3.6 Stap 4: Positieve kenmerken	60
3.7 Stap 5: Relevante voorgeschiedenis, genomen maatregelen en effecten	61

3.8	Stap 6: Attributies, doelen en oplossingen	62
3.9	Stap 7: Inschatten van de veiligheid	66
3.10	Stap 8: Afronding van de intakefase	67
3.11	Checklist Intakefase	67
4.	Strategiefase	71
4.1	Een handelingsgerichte strategiefase	72
4.2	Stap 1: Wat weten we al?	74
4.3	Stap 2: Moeten we meer weten om de vraagstelling te beantwoorden?	79
4.4	Stap 3: Onderzoek is nodig: wat zijn de onderzoeksvragen?	81
4.5	Stap 4: Communicatie met cliënten: wie gaat wat doen, hoe, wanneer en waarom?	87
4.6	Afronding van de strategiefase	89
4.7	Checklist Strategiefase	90
5.	Onderzoeksfase	93
5.1	Een handelingsgerichte onderzoeksfase	94
5.2	Stap 1: Expliciteren van de begrippen in de onderzoeksvraag	97
5.3	Stap 2: Kiezen van onderzoeksmiddelen	99
5.4	Stap 3: Formuleren van toetsingscriteria	101
5.5	Stap 4: Informeren van cliënten	102
5.6	Stap 5: Verzamelen van onderzoeksgegevens	103
5.7	Stap 6: Interpreteren van onderzoeksgegevens en beantwoorden van de onderzoeksvraag	105
5.8	Checklist Onderzoeksfase	107
6.	Integratie- en aanbevelingsfase	109
6.1	Een handelingsgerichte integratie/aanbevelingsfase	110
6.2	Stap 1: Integratief beeld: wat is er aan de hand en hoe komt het?	112
6.3	Stap 2: Interventiedoelen: wat willen en kunnen we veranderen?	114
6.4	Stap 3: Van doelen naar behoeften en gewenste hulpverlening	116
6.5	Stap 4: Argumenten voor en tegen de aanbevelingen	120
6.6	Stap 5: Aanbevelingen	123
6.7	Checklist Integratie/Aanbevelingsfase	124
7.	Adviesfase en evaluatie	127
7.1	Een handelingsgerichte adviesfase	128
7.2	Stap 1: Voorbereiding van het adviesgesprek	130
7.3	Stap 2: Inleiding van het adviesgesprek	133
7.4	Stap 3: Bespreken van het integratief beeld	134
7.5	Stap 4: Bespreken van de aanbevelingen	136
7.6	Stap 5: Overleg met betrokkenen: welke aanbevelingen kiezen zij?	138
7.7	Stap 6: Afronding van de adviesfase	140

7.8	Evaluatie van het diagnostisch traject en het advies	141
7.9	Checklist Adviesfase	144
8.	Gespreksvaardigheden	147
8.1	Gespreksvaardigheden en uitgangspunten van HGD	148
8.2	Basisaspecten van gespreksvoering	148
8.3	Metacommunicatie	153
8.4	De fasen van een gesprek	154
8.5	Omgaan met weerstand	158
8.6	Richtlijnen voor een ‘slechtnieuwsgesprek’	159
9.	Verslaglegging van HGD	163
9.1	Richtlijnen voor verslaglegging	163
9.2	Format voor een handelingsgericht verslag	167
10.	Implementatie van handelingsgerichte diagnostiek	171
10.1	Varianten: minimale en maximale implementatie	172
10.2	‘Spelregels’	173
10.3	Succesfactoren bij implementatie	176
10.4	Implementatie in zeven stappen: van kennis en keuze naar attitude en vaardigheden	180
10.5	Ten slotte: borg HGD!	189
10.6	Checklist Implementatie	190
11.	Veelgestelde vragen over HGD	191
Bijlage I.	Hulpmiddelen HGD	217
Bijlage II.	Materialen op de website www.HGDindejeugdzorg.nl	229
Bijlage III.	Biografie van de auteurs	231
Literatuur		232